

U POLUTAMI PREDGRAĐA

KREŠIMIR BAGIĆ

SADRŽAJ

RIJEČI SLATKE KAO SMOKVE	1
Strah	2
Riječi	3
Čovjek za radnim stolom	5
Utorak	7
Podmukli pjev metala	8
Sjena u kojoj nestaje korak	9
Panika prostora	10
Oblak	11
Tvrđava	12
Igra	13
Osmijeh snijega	14
Opasne životinje	15
Šuma	16
Dobar dan	17
Svijet	19
Oči	20
Razgovor uz kavu	21
Misao	22

Policajac	23
Brod između dana i noći	24
Na vrhu brijega	25
SREDIŠTE VATRE	26
Test	27
Buđenje	28
Uspon	29
Pecanje	30
Divokoza	32
Klupko	33
Skokovi	34
Na rubu smijeha	35
Veoma	36
Modro čudo	37
Središte vatre	38
Betonski glas	39
Oblutak, kamenčić i zrnce pijeska	40
Dvorište moje majke	42
Disanje	44
Smijeh	45

Četvrti prst	47
Dvadeset tona šljunka	49
Propuhivanje	51
Dosada	52
Dvije želje	53
KRASNO CRNO NIŠTA	54
Tlo pod nogama	55
Komadić neba	57
Iščekivanje	58
Krasno crno ništa	59
Ravnoteža	61
Vjetar	63
Šampanjac nije dovoljan razlog	64
Trag meteora	66
Pad	68
Olovo lovi dno	69
Modrina	70
Optimist	71
Bujice	72
Strah od dijaloga	73

Lovci snova	74
Oglas	75
Kolporterska	76
Deberecenka	78
Vrtuljak ljubavi	79
Album	80
TRŽNICA U DUBRAVI	81
kaj frflaš	82
U polutami predgrađa	83
Tržnica u Dubravi	85
Prije sna	87
Četiri Matoša	92
Miško	94
Knjižničar	95
Profesore	96
Velika Mađarska	98
DER/RIDA	99
Prijateljsko obraćanje	100
Tama	101
Smola	102

Analfabetizam je <i>in</i>	103
U rikvercu	104
Direktor	105
Kaj si bedak!?	106
PROMJENA MJESTA	107
Stih	108
Dvije želje	110
<i>Uzalud se opirem, sve me privlači</i>	111
?	112
O autoru	113
Impresum	114

RIJEČI SLATKE KAO SMOKVE

STRAH

Prirodno je,
tako valjda mora biti,
što plašim se svoga glasa.
No, nikako ne shvaćam
zašto se on plaši mene.

RIJEČI

I.

Čuo sam riječi koje se ne daju ponoviti,
riječi koje su u svakom trenu kadre
zapaliti plamen i sjati kao Pariz.

Čuo sam riječi slatke kao smokve,
vjerne glasnicima što dobre vijesti
donose kada ih nitko ne očekuje.

Čuo sam riječi, tihe i nedužne,
iza kojih su se, kao oblaci pred oluju,
valjali laž, nevolja i šutnja.

Čuo sam riječi koje nisu riječi,
koje nestaju poput morskih valova
dok bijela ruža cvjeta u očima djeteta.

Čuo sam riječi kao prašina, duša,
plavi ormar, kupinjak, alkohol...
- u njih sam zaodijevao vidljivi svijet.

Čuo sam riječi kao traktor, suknja,
tamni duhan, lingvistika, kravata...
- uz njih sam nadilazio tegobe.

II.

Danas više ne slušam riječi.
Živim u njima i s njima.

Ujutro se veremo na planinu
(kamenje se nama došaptava);

u podne osvjetljavamo špilju
(Vjetrenica i njezin biograf nas pozdravljaju).

Na koncu, u gustoj kruni noći,
sjednemo da se odmorimo.

Kada progutamo dva-tri pedlja zraka,
oglasim se drskošću noćnog lopova:

- Riječi drage, može li me netko izgovoriti,
prekoračiti granicu između glasa i Glasa?

Na to riječi prasnu u smijeh i slatko se smiju,
ne mogu doći do riječi od histerije smijeha.

ČOVJEK ZA RADNIM STOLOM

Gledam tog čovjeka za radnim stolom.
Otvara i zatvara knjige, briše naočale,
vrti glavom. Da ponekad prijeteći
ne podigne obrvu, da glasno ne uzdahne
kada mu ispod prozora prozuji motor,
nikada ne bih rekao da sam to ja.

Ne. Ne želim kazati da je užitak
u pokretu obrve a užas u uzdahu.
To bi bilo prejednostavno.
Uostalom, valjda sam toliko naučio
o ljudima i riječima da znam da se
o njima ne može suditi.

Ipak, ne odustajem.
Da nije tog čovjeka za radnim stolom,
možda bih upravo sada u Nizozemskoj
izmišljao suncokrete, možda bih
bio dijete koje plače prije spavanja, sob,
maslina u nekom marsejskom dvorištu.

Ovako, gledam ga već godinama,
pratim kako stari, sve se rjeđe uspijevam
zateći u njegovu pokretu obrvom
ili u nervoznom uzdahu. Dok prevrće
po knjigama, brojim mu sijede vlasi, brinem o
njegovu zdravlju, gasim lampu na stolu.
S vremenom me obrasla ta briga,
rascvala se u suncokret, u dijete,
soba, maslinu.

Što da još kažem?
Možda samo ovo:

motor je opet prozujao ispod prozora.

UTORAK

Utorak je dan za učenje.

Iz mora zvukova nordijskih jezika
izranja glas mlade Norvežanke,
prigušen kao sirena broda
koji nečujno uplovljava u luku.
Dok umorni putnici radosno silaze,
pozdravljaju kopno i nepoznati grad,
ona na grlenom hrvatskom
pokušava iznova nastaniti svoju kuću:

*Moja kuća ima dva kata,
u prizemlju stanuju penzioneri,
na prvome katu žive studenti
(tri cure i dva dečka),
na drugome katu laje pas,
u potkrovlju miriše cvijet.*

Utorak je. Slušam je i pitam se
kako se na norveškom kaže stan,
Dubrava, visoko prizemlje, soba,
kuhinja, žena, djeca, cvijet.
Pristaju li brodovi i u Norveškoj
koristeći val, uzbrdicu i jezik
ili možda zauzimlju luke kao pjegice na licu
koje se muči s hrvatskim vokalima?
Otpivši gutljaj hladne vode,
zamišljam tog psa s drugog kata
kako laje na cvijet u potkrovlju:
u-to-rak u-to-rak.

PODMUKLI PJEV METALA

U škripanju zahrđale ljujačke
čovjek puca kao trska.
Dok se cijev zatvara u svoj mrak,
dijete mu radosno domahuje.
Ono ne poznaje granicu,
ne čuje podmukli pjev metala,
ne vidi svjetiljku, sjekiru,
ruku uraslu u štap.

Voda hrani i miluje trsku,
voda iz koje niče
staklena površina sjećanja.
Ljujačka zaškripi na jednoj,
trska zacvili na drugoj strani,
u blatu iz kojeg ne može van,
u kлокotu, u zveketu, u lepetu,
u letu koji se gasi prije krila.

Čovjek zatvara prozor, navlači zavjesu,
čepi uši, počinje pjevati.
Ali glasnice ga izdaju,
udvostručuju škripanje ljujačke,
podmukli pjev metala,
gase svjetiljku, pijesak i nebo.
Kada nijemost zavlada prostorom,
izvana zagrmí svemir:
„Tata, pogledaj me!“

SJENA U KOJOJ NESTAJE KORAK

Pun spokoja, zađem u polje,
pšenica se nagine suncokretu,
miješa se zrnje, pjeni se pogled,
sjever i jug se prepoznaju
u grudvici zemlje, drhtaju lista,
letu bumbara...
Ništa se tu ne da izmijeniti.
Tako je oduvijek.

Ispred mene dvije topole,
kos i jato vrabaca,
sjena u kojoj nestaje korak,
pjesma u kojoj nastaje pjesma.
Lijevo protrči jutarnji zec,
desno krtica utone u svoj mrak.
Ništa se tu ne da izmijeniti.
Tako je oduvijek.

Kad god poželim biti zrno
i zaroniti u crnicu,
sunce me na trenutak zaslijepi,
iščeznu prizori čiste radosti
i ja se vratim iz polja,
nespokojan.
Ništa se tu ne da izmijeniti.
Tako je oduvijek.

PANIKA PROSTORA

U mojoj se glavi
neprestano roje krajolici.
Gorski, ravničarski,
ljetni, zimski...
Izranjaju u snu,
prate me u šetnji,
zaskaču s leđa dok razgovaram.

Htio bih zaustaviti
to zujanje u ušima,
tu paniku prostora,
od silnih krajolika načiniti kuću,
ispred nje drvo,
na drvetu pticu
koja pjeva vjetar i oblake.

Svašta sam već pokušavao.
Bio sam gore i dolje,
gorio sa suncem, padao sa snijegom.
(Ništa nisam prepuštao slučaju.)
No, u mojoj glavi kao u košnici
samo su nicali novi prizori
- dubina je precrtavala površinu.

Nedavno sam prestao putovati.
Na zidu u spavaćoj sobi
nacrtao sam kuću, drvo i pticu.
Dok spavam, iz njezina kljuna izlaze
smreka, puž, pšenica, pingvin...
Kada se probudim, oni mi domahuju
i iskaču kroz prozor.

OBLAK

Nad događaj o kojemu pričam
uvijek se nadvije neki oblak
i potiče maštu onih koji slušaju.
Bio on malen ili velik, bijel ili siv,
nikad ne znam što može učiniti
slikama i riječima. Nekad ih ubrza,
nekad zamrzne, nekad proguta
i mene i moju priču, a slušatelji
izgleda baš tada najviše uživaju.
Često sam se pitao kako nastaje,
odakle stiže i tko ga šalje.
U tim bi trenucima njegov sivi baršun
obično okružio moje misli i s njima
zaplovio u planinsku oluju, na more,
padao s kišnim kapima i pahuljama
po licima onih koji slušaju.
Taj oblak možeš biti ti,
madež na slušateljevu čelu,
događaj o kojemu sam kanio govoriti.
Ili sve to. Ili ništa od toga.

TVRĐAVA

Krećem se kroz svoju tišinu
kao kroz ruševnu tvrđavu
u koju već godinama
nije stupila ljudska noga.
Prolazeći hodnicima,
pažljivo razmičem paučinu
kako bih izbjegao
iznenađenja i neprijatelje.
Ujutro me zaskače sunce
prodornim crvenim zrakama,
podne me zarobi tamnim oblacima,
večer osvježi kišom.
Tjeskobno je i ružno.
Ipak, i ne pomišljam izaći,
ne žalim za vanjskim svijetom.
Hodam i šutim.
Svaki korak može početi
pustolovinu.

IGRA

Zalutali slavuj pjeva slavuju u zrcalu,
doziva ga, mami cvrkutom i letom,
obećava visinu, vjernost i toplo gnijezdo.
I ne sluti da mrlja u zrcalu
sve to već ima.
I da joj nije do igre.

OSMIJEH SNIJEGA

Vrabac je sletio
na siječanjku granu topole.
Nasmiješio mu se snijeg,
prijatelj svakog leta.

OPASNE ŽIVOTINJE

S daleke zvijezde
i iz sasušene trave u polju
javlja se zvuk.

U nj tone nebo i pločnik pun šetača,
u njemu se dozivaju hrast
i zrakoplov iznad grada.

Taj pokret rukom,
kojim pališ trenutak i vječnost,
kojim puniš sobu opasnim životinjama,
mijenja te.

Kada ga ponovim,
ne mogu ga zaboraviti.
Tvoje životinje kruže oko mene,
reže, mjerka ju me,
kao da se ne poznajemo.

Onda, bez straha i bez daha,
provali zvuk,
koji nas diže

koji s daleke zvijezde
i iz sasušene trave u polju
kapa u uho dana.

ŠUMA

U tvom pogledu raste šuma.
Stablo do stabla, pokoji grm
i visoka trava. U travi krtice,
na stablima zračni stanari.
Točnije ne može biti.
Idu godine, lišće raste i pada,
trava uporno izbija.
Samouvjereno ulazim u tu šumu,
koračam brzo i sigurno,
ali uvijek izgubim ravnotežu.
Iznenadi me lisica ili zalutali zec,
divlja trešnja ili kopriva na stazi.
Kada se to dogodi,
zastanem i poput detektiva
pokušavam otkriti
odakle vreba opasnost.
I vreba li zaista?
Tada, ponekad, sklopiš oči,
a u tami nam se stope misli
plave od umora i spokoja.

DOBAR DAN

Svakoga dana, u svako vrijeme
na ulici, u trgovini, na stadionu,
u uredu, s prozora ili šaltera
ljudi ti nazivaju *dobar dan*,
pitaju *kako si*. Odzdravljaš,
odgovaraš *dobro* i krećeš dalje.
To je jedino što možeš učiniti.
U tim kliktavim balonima
nema ni pozdrava ni pitanja,
u njima je jezik suočen sa smrću
kao labud zalutao u krošnju oraha.
Znaš i sam da prave nevolje počinju
kada na slijepo *kako si* tkogod
uzvрати *nikako, joj* ili *fantastično*.
Onda si na rubu priče
u koju nisi kanio zakoračiti,
u srcu života koji te ne zanima.
Onda ti kažeš *joj*, ali u sebi.

No, ponekad, sretnu se dva svijeta,
na ulici, u kuhinji, za zajedničkim stolom,
kruže jedan oko drugoga, ispituju se
– jezik raste prema unutra.
Dobar dan, kaže sugovornik,
netremice te gleda, zajedno drhtite,
milujete dijete po kosi, groznica,
požar, bujica. *Dobar dan*, uzvraćaš,
useljavajući u njegovo lice,
sjedate za jutarnji stol s perezima
i mirisom čaja, izmjenjujete
pogledе, predmeti oko vas
počinju ludo plesati. *Kako si*, pita,

a krajičak usne uranja u tvoj san,
u tvoju želju i strah, vreli dah
na vratu vjerno te prati
do sljedećega jutra. *Dobro*, kažeš,
a stih se rađa u tvojoj glavi,
penješ se na planinu, skačeš u more,
mašeš tom licu na kojemu
jezik ima toliko svijeta
da ga nije moguće obujmiti.

Da nije tih trenutaka, žena i muškaraca
s kojima se jezik i svijet vraćaju u zavičaj,
tko bi izdržao da mu i dalje
na ulici, u trgovini, na stadionu,
u uredu, s prozora ili šaltera
kolega, znanac ili službenica nazivaju *dobar dan*,
pitaju *kako si*, tko bi vjerovao
da uopće postoje jezik, svijet i život!?

SVIJET

Na grani ptica.
Grlica. Uplašeno gleda,
žmirka očima, ispituje
ti namjere.

Smješkaš joj se,
tražiš najpitomiji stav,
onaj kojemu ni ljudi
ne mogu odoljeti.

Kada već povjeruješ
da će svijet iznova početi,
ona kimne glavom
i prhne.

Ti se i dalje ne mičeš,
a stablo ispred tebe
počinje naočigled listati,
cvjetati, puniti se
zračnim stanovnicima.

Što će se dogoditi
ako ti zadrhti usnica,
ako se smijeh ugasi
na tvom licu?

OČI

Volim vidjeti ono što gledam
prije nego prazninu oko sebe
pretvorim u more, brod, mornara
koji pjevuši melankoličnu pjesmu.
Ugledam li vulkan, pobjegnem.
Spazim li stolicu, sjednem.
Tako govore tvoje oči,
krzmajući između riba i školjaka,
soli i pijeska, palube i pristaništa.

Volim vidjeti ono što ne gledam,
jer samo tako mogu otkriti
prazno mjesto u sebi,
na njemu iskopati rupu,
zasaditi stablo i rasti s njim
do visine u kojoj stanuje ptica.
Tako govore moje oči
dok se dižem sa stolice
i krećem prema vulkanu.

Ako me zaspe užarena lava,
ti ćeš je čupati s mene.

RAZGOVOR UZ KAVU

Ako se jednom smjestim
u mirisni oblačić pare
koji se lijeno izvija
iznad tvoje šalice za kavu,
možda ću slučajno skrenuti
prema bori na tvome čelu,
za trenutak se nastaniti u njoj
i blago zagrijati zrak
kojim će poslije letjeti
nevidljive ptice
i savršene riječi.

Ako se jednom nečujno uselim
u zvuk tvoga glasa
dok dvoji između daha i uzdaha,
možda će me on odvesti
do skrovitoga mjesta
na kojemu cvjetaju
krik i šutnja,
šuma i strah.

Ako jednom doista postanem
čisto i nezamislivo ništa,
hoćeš li me znati otpuhnuti
dok ti za prvog gutljaja kave
kružim oko nosnica,
hoćeš li pomisliti
da sam riječi koje izgovaraš
već izgovorio?

MISAO

Ti si pčela s voćnjakom u glavi.
Zujeći zauzimaš prostor,
listaš i cvateš prema unutra.
Dok guraš rilo u tučak svijeta,
o tebi je nemoguće govoriti.
Ti si pčela s voćnjakom u glavi,
san koji se vraća u zavičaj.
Dok slatki med kapa u krilo noći,
sva od radosti, rasteš u plavoj rečenici.
S prvom zvijezdom poletiš prema nebu,
dotakneš oblake i počneš se zamjenjivati s njima.
Ne boj se, neću izgovoriti riječi
koje bi poništile krhka primirja oko nas.
A i kako bih? Niti ih znam
niti bi ih stabla razumjela.
Ti si pčela s voćnjakom u glavi,
stranac kojega poznajem bolje nego sebe.
Ako mi se previše približiš,
lice ću zakriti lišćem;
ako mi bilo što kažeš,
smjesta ću te zaboraviti.

POLICAJAC

U tebi i u meni
čuči inteligentni policajac.
Bilježi svaki krivi korak,
smješka se, pripaljuje cigaretu.
On ne nosi odoru ni pištolj,
posve nam je sličan.
Dok otpija gutljaj kave
za susjednim stolom,
čita nam skrivene misli.
Iako nas nikad nije kaznio,
izdao, doveo u nevolju,
plašimo ga se
kao što se ratar plaši tuče.
Kada slučajno zaostane,
vidimo kako proviruje
iza našeg šapta,
rvemo se s njegovom sjenom
obećavamo da ćemo se popraviti.

BROD IZMEĐU DANA I NOĆI

Poslije svega,
radost neba je počela i ne prestaje,
mrak tone u oči, vulkan kipi, izbacujući
užarene krugove, ugašene misli,
neizrečene pozdrave.

Iskri tvoja zvijezda,
brod između dana i noći,
duša osmijeha, srce rečenice,
svjetlost koja se rodila prije oblaka i
poslije svega.

NA VRHU BRIJEGA

Ti si pješčana obala
zaspala u kriku galeba.
Ja sam milijun dvoraca
bez prozora i vrata.
Naša je ljubav požar,
šibica koja se pali, gasi.

SREDIŠTE VATRE

TEST

- Blaž, koje južno voće uspijeva u Dalmaciji?
- Limun, naranča i mandarina.
- Osim južnog, uspijeva li tamo još neko voće?
- Da. Sjeverno voće.

BUĐENJE

U gluhoći mora i noći
odjekne buđenje.
U njemu se pjeni mrzovolja,
u njemu raste zvijezda,
žmirkavo i tiho;
u njemu – poslije svega –
klijaju riječi
koje smo davno posadili
na zaboravljena mjesta.
Odjekne buđenje
u gluhoći mora i noći.

USPON

Iznenada planina, visoka,
bijela od snijega,
ispred mene.

Gledam je, a ona kaže: penji se!
I ja se penjem.
Skupljam snijeg.

Pahulje glasa poklanjam bjelini.
U svakom pokretu raste
nijema zavjesa neba.

Kada, napokon, dospijem do vrha,
legnem na nj da se odmorim
i poklonim kruni neba.

No, planina mi ne da mira, kaže:
u tebi sam se zaboravila,
sada si ti planina.

I munjevito se zamota,
pobjegne u zemlju,
u zrnce prašine.

Začuden, ostanem visjeti u zraku
kao kakva zvijezda u kazalištu lutaka.

PECANJE

U srpanjsko podne,
u nekoj mirnoj jadranskoj lučici
(recimo u Pirovcu)
osmogodišnji dječak peca.
Oko njega, u neredu,
kruže kupaći, galebovi,
plastični madraci, mlijeko za sunčanje
i pokoja stara žena u crnini.

Dječak pričvršćuje pužića na udicu,
spušta najlon tik pored mola
i čeka svoga *glavoča, punoglavca, vodenog bika...*
Naiđe li malo jači val i zanjiše udicu,
on prepun vjere potegne najlon
pa ga opet spušta.
Njegova je udica ušica nade,
slatka sjena pobune mora
koje u podne ne podnosi turiste.

Dogodi se da dječak izvuč
i po pet-šest *glavoča, punoglavaca, vodenih bikova...*
velikih od četiri do šest centimetara.
Oči mu se stope s morem,
glas s kliktajem galeba,
a najlon ureže u topografiju šake.
Djed i otac tada užurbano
traže kakvu posudu, lonac, kanticu
i stvaraju rezervno more za ribice,
a majka počinje razmišljati
o ribljoj večeri, jer inače
čemu sav trud.

U srpanjsko podne,

u nekoj mirnoj jadranskoj lučici
(recimo u Pirovcu)
osmogodišnji dječak peca.
Oko njega, u neredu,
kruže kupaci, galebovi,
plastični madraci, mlijeko za sunčanje
i pokoja stara žena u crnini.

DIVOKOZA

Crvena tišina poklanja mi
lepet jastreba u zraku,
morsku pjenu koja
prolazi kroz ruke
i poput životinje grli
snježni vrh Velebita.

Litice i vrleti ljeti rastu!
Iako je u to teško povjerovati,
stvar je vrlo jednostavna:
kada divokoza podigne glavu,
kamen krene uvis;
kada skoči,
planina dodirne nebo.

Vidio sam to sasvim jasno,
danas, prije nego mi je podne
blistavim plaštem prekrilo sljepoočice.
Užareni pogled svako malo
spazi divokozu - zatopće nogama,
a ona uvis; promijeni smjer,
a planina se odmota
iz stoljetnoga pamćenja.

Morska pjena mi poput životinje
prolazi kroz ruke
i mami jastreba
da mi se spusti na rame,
u crvenu tišinu.
Da budem ptica.

KLUPKO

Na planini sazdanj od krikova
i neartikuliranih glasova
iznenada stih. Kao da se
čitav jezik upravo probudio.

Može li se uopće pojmiti taj zvuk?
Može li se razmotati klupko
na leđima bića koja viču,
i to baš kada tigar zaboravlja tigra?

SKOKOVI

Kada Blaž skače u more,
skok se ne zove skok.
Taj majstor plane u zraku
kao oganj u šumi.

Kada Blaž skače u more,
brusilica ne brusi;
mirno dotakne
kristalnu koru vode.

Kada Blaž skače u more,
iglica ne bode;
zrakom svjetla
spoji dno s nebom.

Kada Blaž skače u more,
škare ne režu;
samo obilježe prostor
u kojemu se raste.

Kada Blaž skače u more,
bušilica ne buši;
pali plavu svijeću
za kočare i prijatelje.

Kada Blaž skače u more,
pod vodom se riječi rađaju,
rone i ostaju vjerni dubini.

NA RUBU SMIJEHA

Nešto nastaje na rubu smijeha,
nešto nestaje na rubu smijeha.
Susreću se dvije samoće,
ptica i let, misao i smisao.

Nešto se ništi na rubu smijeha,
nešto potvrđuje.
I ne možeš biti siguran
- dok se smiješ - da si našao utočište,
cvijet koji se posve rastvorio
i radosno grmi *dobar dan*.

VEOMA

veoma je teško
kazati veoma
u zimskoj noći
u kojoj veoma rijetko
glasnice bruse kristal
veoma veoma pažljivo

MODRO ČUDO

Modri buket varavih riječi,
modri buket u ruci neznanca,
modri buket koji govori „stani“,
modri buket u središtu Oklaja
s okusom bevande i janjetine na lešo,
modri buket u slušalici koja kipi,
smreka, kupine, porculan, koprive, znoj...
Modri buket obrasta lice modre djevojke.
Ona cvjeta, okreće se, gleda u sunce:
mirišem kao kamen, pupam kao loza,
čekam da se dogodi modro čudo.

SREDIŠTE VATRE

Na licu kolovoškog šetača znoj,
vatra koja najprije ovlaži čelo
pa se spušta niz utor među obrvama,
niz nos i sljepoočice.

Znoj prodre u oči i peče,
grad pretvori u krpu koja se isparava,
u šal, pticu grabljivicu,
puža golaća.

Šetač trepće,
sklapa oči,
briše se rukavom košulje,
a slane mu kapljice ulaze u usta,
miješaju se sa slinom,
neizgovorenim riječima,
nadražuju mu nepce.

Što da učinim? – pita se šetač.
Samo nastavi – uzvraća neočekivani sugovornik.
I ja sam u šetnji!

BETONSKI GLAS

U razvedenom naselju
između susjednih zgrada
struji tišina. U nju bi
mogao stati čitav jezik.

Kada bih se ponovno rodio,
zaurlao s balkona ili
noću osluškivao šapat neona,
da li bih prepoznao glas svoje zgrade?

OBLUTAK, KAMENČIĆ I ZRNCE PIJESKA

Dok mu noga bešćutno gazi
po šljunku u dvorištu,
čovjek ima cilj i misao,
pogled mu se smješta
na grani nadohvat ruke
ili u stablu u daljini.
Čovjek jednostavno vjeruje
svome koraku i svome oku:
ptica koju traži samo što nije
zapjevala.

Baš me zanima što bi se dogodilo
kada bi mu se ptica javila
iza leđa, iz srca šljunka,
kada bi ga ukorila:
- Stari, pogledaj dolje,
dolje je život!
Bi li on uopće čuo pticu,
razvrstao šljunak na oblutak,
kamenčić i zrnce pijeska?
Ili bi jednako gledao
Apstraktnu stazu?
Bi li taj čovjek mogao povjerovati
u dušu oblutka,
u želju kamenčića da ga usmjeri,
u lucidnost zrnca pijeska?
U pticu koja je dolje?

Dok putuje, makar i dvorištem,
čovjek je tigar:
mišići prate misao,
pokret obećava avanturu,
svaki virus je isključen.

No, kada zastane
da se okrijepi ili odmori
pa se, nesvjesno,
usredotoči na stazu kojom hoda,
bolest ga zaskoči iz prvog grma.
Ne pođe li odmah dalje,
oblutak, kamenčić i zrnce pijeska
radosno će poskočiti
i krenuti umjesto njega.
Da stvar bude gora,
s njima će poći i ptica
koju je uzalud očekivao
na grani nadohvat ruke,
u stablu u daljini.

Čovjek koji se zagleda u stazu
vjerojatno će sjesti na travu
i povjerovati u dušu oblutka,
u lutalačku prirodu kamenčića
u lucidnost zrnca pijeska.
Pitanje je samo hoće li ga
- tako zadubljena -
drugi ljudi primijetiti.

DVORIŠTE MOJE MAJKE

U dvorište moje majke
često stižu loše vijesti.
Dok šuti, one rastu,
poput vinove loze
zastiru nebo i misao.
Dok govori, one rastu,
prepleću se i uvećavaju
u vrtoglavoj igri pogleda i riječi.
Donose ih zvani i nezvani
- susjede i stranci,
električari i novinari.
Moja ih majka pamti,
oklop straha i samoće
postaje sve čvršći i čvršći,
dvorište se zaobljuje u točku
koju hrane tužni očenaši.

U dvorište moje majke
često stižu loše vijesti.
Teške bolesti presreću pogibije,
kradljivci i lašci vladaju svijetom,
nikome se ne može vjerovati.
Činjenice su uvijek na njezinoj strani
- imena, brojke i mjesta
kao nijemi svjedoci tragedije
lebde na crnoj zavjesi priče.
Moja ih majka izgovara
polako, u po glasa;
nečujni lepet krila zauzme dvorište,
naseli se u korak, prodre u tijelo
ili se jednostavno raspe na rubu daha.

Gdjekad i koja dobra vijest

zaluta u dvorište moje majke.
Dok joj prilazi, majka širi ruke,
razmiče vinovu lozu,
sunce sjenči nebo i misao.
Kada je zagrla, na usnama osmijeh,
u pogledu tjeskoba;
riječi kao ptice oklijevaju
između pjesme i metka.
Moja majka bolje od ikoga zna
da najstrašnije priče niču
među poljskim cvijećem,
u slijepoj radosti koja ne misli na sutra.

DISANJE

Jedan je Rumunj svake noći po susjedstvu skupljao stolice i čitao im poeziju. Stolice su, kaže, kada ih čovjek dobro poreda, vrlo tankoćutne i krasno reagiraju na stihove. Slušaju, upijaju i ne razbacuju se suvišnim gestama i uzdasima. Susjede nije spominjao.

Jedan je konobar svake srijede oko ponoći neopranim čašama otkrivao svoje tajne. Prazne su čaše, kaže, strpljivi slušači, ne skreću pogled, ne očekuju dodir niti utjehu. Kada bi se njegove dugo skrivane riječi poput pjene počele prelijevati preko rubova jedne čaše, druga bi joj došla u pomoć. Kavopije, pijance i slučajne prolaznike nije spominjao.

Kad god se sjetim tog Rumunja i tog konobara, upitam se: A gdje je tvoja stolica? A što je tvoja čaša? Srce mi tada počne ubrzano kucati, kapljice znoja orose čelo, a misli se rasprše na sve četiri strane svijeta. Onda se svaka riječ i svaka tajna vraćaju u sebe – u disanje.

SMIJEH

Poslije sasvim obične rečenice
glumca između dvije uloge,
rečenice uz koju se pije kava, čaj,
povlači dim cigarete ili jednostavno šeta parkom,
jedno je lice briznulo u smijeh
- nezadrživ, grčevit, raskalašen.
U zvonkosti i grlenosti
tog iznenadnog zračnog bombona
miješali su se fascinacija i prijetvornost,
radost trenutka i budući grijeh.

(Kada sam prvi put čuo taj štektavi kikot,
pomislio sam: iza tog smijeha kriju se svjetovi;
taj mladić, djevojka, što li je već,
ne smije se riječima i situacijama
nego se uspoređuje, nadjačava s njima,
možda i bori protiv njih.)

Tek što se oluja glasnica stišala,
jednako naglo kako je i izbila,
glumac, naviknut na predvidive ekscese,
zaustio je drugu rečenicu.
Zaskočio nas je, međutim, novi rafal,
vratne su žile mladića, djevojke, čega li već,
iskočile u prostor, izobličile lice i tijelo
i urotnički se zarile u šutnju prisutnih.

(Kada me prvi put presrela ta mračna radost,
rekao sam: tko u smijehu kopa rov,
dvostruko se ukopava; životinje i biljke mu
rastu prema unutra sve dok se cvrkut, rika,
listanje i cvat ne počnu sudarati
i ništiti sve pred sobom.)

Osupnut, glumac između dvije uloge
ništa više nije pokušao reći;
Dok smo se mi ostali spremali na rečenicu
koja bi umirila lice u smijehu,
ono je počelo grgljati, doduše puno tiše,
ali i puno izobličnije. Poput demona,
smijeh se protekao između grča i plača,
najprije zarobio pa posve isključio smijaha.
Da ubrzo nije prestao,
netko bi morao viknuti *upomoć*.

(Poslije svega, zapitao sam se:
tko obitava u tom smijehu u kojemu rastu svjetovi,
kakva se misao rađa u utrobi mraka
onoga koji u smijehu kopa rov?
Umjesto odgovora, izgovorio sam
neku sasvim običnu rečenicu,
jednu od onih uz koje se pije kava, čaj,
povlači dim cigarete
ili jednostavno šeta parkom.)

ČETVRTI PRST

Za pijanista, priča mi prijatelj,
četrty prst na ruci
nije četvrta strana svijeta.
Nespretan, lijen i teško pokretan,
on se useljava u mozak,
kuca na vrata pakla
kao rastući ton A,
zauzima ćeliju po ćeliju,
priziva potop, oluju i potres.

Roberta Schumanna je, kaže prijatelj,
četrty prst stajao glave.
Nezadovoljan njegovom gipkošću,
Nijemac je najprije razgovarao s njim,
pa ga divlje masirao i razgibavao,
na koncu stavljao utege na nj
kako bi rascvjetao glasovir
i uronio u naslućenu dubinu zvuka.

Dok su Schumannovi *leptiri* radosno širili krila
i smjenjivale se krabulje na njegovu *karnevalu*,
četrty je prst pokleknuo pod teretom metala.
Otkazao je živac, a vječni ton A
nastanio je pijanistovu glavu
i svijet.

Nesretni Nijemac nije više mogao
kontrolirati prst ni misao, krik ni zvuk.
Ostalo se zna, ostalo je povijest:
završio je u duševnoj bolnici
gdje si je kažiprstom prosvirao mozak
i nepovratno uplovio u carstvo tona A.

Dok pripovijeda,

prijatelj podiže i spušta prste na stol,
najprije redom, od palca prema ziziju,
zatim svaki posebno. Kao vjerni paž,
slijedim njegove pokrete.

Doista: kada su svi prsti na stolu,
četvrti je trom, sluša s naporom,
rado se vraća u početni položaj.

Sunce nam miluje sljepoočice.

Prijatelj, inače flautist,
značajno me gleda,
ponavljajući Schumannov ples smrti
jednom,
dvaput,
triput...

Više nisam siguran pojačava li
tim periodičnim lupkanjem svoju priču
ili ga je na trenutak dodirnuo
ton A.

DVADESET TONA ŠLJUNKA

Ljudska je psiha poput šume.
Kad u nju uđeš, smjenjuju se stabla,
korov, miroljubive i opasne životinje.
Zastajkuješ, vrtiš se u krug,
ne možeš raspoznati početak i kraj.
Na zidu pokraj vrata liječničke ordinacije
vinkovačke psihijatrije – zahvalnice,
diplome, plakete, raznobojni papiri...
To gradska vlast, iz godine u godinu,
hvali uređenost bolničkoga okoliša.
Dok zamišljam liječnike, portire i sestre
kako sade, obrezuju ili plijeve
cvijeće, stabla i raslinje, kako se priginju
i znoje, razgovaraju o vremenu ili plaći,
suhonjavi mladić pred ordinacijom
uznemireno objašnjava bolničaru
da je u krug bolnice ušao kamion
s dvadeset tona šljunka i svojom težinom
posve uništio nogostup između stabala.
- Brajko moj, dvadeset tona!
Znaš li ti koji je to pritisak!?
Ali Tuna može sve. Dajte mi lopatu,
vreću cementa, dva čovjeka
i sve ću popraviti.
Bolničar zagonetno kima glavom,
slijeva i zdesna u ordinaciju
pristiže neukroćena tama,
rečenice se vraćaju na početak,
krici i uzdasi oklijevaju
između vulkana i pustinje.
Osjećajući se uljezom u tom razgovoru,
odlazim na odjel,

među one koji su zaboravili da su bili šuma
i da će se, prije ili poslije, u šumu vratiti.
Promatram njihova nepronična lica
i čini mi se da sam ih sva već negdje vidio,
da sam s tim osmijesima i glasovima rastao,
tim pokretima učio hodati.
No, više od lica i pokreta pacijenata
privlače me natpisi na sobama –
jaglaci, narcisi, ciklame, mimoze, tratinčice...
Netko je pomno organizirao taj cvjetnjak.
Pitam se jesu li pločice s nazivima
putokazi, šifre, svjetiljke, dijagnoze,
jesu li, recimo, jaglaci lakši slučajevi od mimoza
ili su ovdašnji psihijatri jednostavno kreativni.
Uznemiren, izlazim iz bolnice.
Na njezinu dvorištu uporni Tuna
kleči na nedirnutom nogostupu,
grebe rukama po betonu
i preklinje bolničara da mu dâ lopatu,
vreću cementa i dva čovjeka.
Zapravo, govorim si, zašto mu ne dati lopatu.
Ako liječnici i bolničko osoblje
toliko skrbe o okolišu, i on ima pravo
obnoviti uništeni nogostup.
– *Brajko moj, dvadeset tona šljunka!*
Znaš li ti koji je to pritisak!?

PROPUHIVANJE

Ugodna toplina kraja listopada nije dopirala do hodnika bolnice u Vinogradskoj u kojemu je moj otac uzalud tražio svoj vrt. Metalnu tišinu hodnika ispunjavala je riječ *propuhivanje*, riječ u kojoj su bili zatočeni hod, osmijeh i povratak kući. No, nju, osim oca, nitko nije spominjao.

Pod pidžamu su mu zavirivali endokrinolozi, internisti i otorinolaringolozi. Nad njegovim tijelom smjenjivali su se liječnici, aparati i riječi koje nije razumio – *doppler*, *CT*, *arteriografija*...

– Ovo je lakrdija!, ljutio se. – Ja teško hodam, a oni mi nalijevaju vodu u uho.

Dok bi ležao, mislio bi na propuhivanje; dok bi jeo, više bi žvakao zrak nego hranu; dok bi spavao, sanjao je kako mu kroz venu, kao kroz tunel, juri dijamantni vlak.

Ugodna toplina kraja listopada nije dopirala do hodnika bolnice u Vinogradskoj u kojemu je moj otac uzalud tražio svoj vrt. Vaskularni kirurg je siktao protiv vinkovačkoga kolege, internist je zdvajao nad liježnošću vaskularnoga, endokrinolozi su kimali glavama, da bi seoska liječnica opće prakse zaključila slučaj:

– Uzalud si išao u Zagreb. Nisu ti ništa napravili.

Propuhivanje je ostalo samo riječ koju će otac prešućivati do kraja života, štaka o koju će se oslanjati kada ga izda glas.

DOSADA

Kada moja dosada preraste krošnju kestena,
na trenutak pomislim: lišće opada brže nego ikad,
djeca se prestaju igrati skrivača, svjetla se gase
a gradovi tonu u zloslutnu šutnju,
plesaći zaboravljaju plesati, pisci pisati,
bura puhati, svijet se pretvara u šarenu okaminu
koju nitko više neće moći pokrenuti.

Čim prođe taj trenutak
(koji može trajati minutu, sat ili godinu)
dobro protrljam oči i zagledam se
u koru kestenova debla.
Primjećujem da je promijenila boju,
da me hrabri zlatnosivim osmijehom, da govori:
– Sve je lijepo kao prije. Čak i tvoj umor
u kojemu si gradiš palaču, u kojemu rasteš
poput leptirice koja kruži oko svjetiljke.

Iznenaden, učinim korak-dva,
sagnem se, pomilujem deblo,
napunim džepove kestenjem
pa se prepustim nepoznatim vrtlozima života.

DVIJE ŽELJE

Riječi su bića čiju prirodu katkad bolje, a katkad lošije poznajemo. Imaju sve što je biću potrebno: glavu, trup, ruke, noge, mozak... Mozak ponajprije. Misle, kreću se i ponašaju poput pristojnih božjih storenja. To što su ih stvorili ljudi i što se njima počesto služe kao mrtvim predmetima ništa ne govori o riječima. Kao sva bića, i riječi javno pokazuju zanemariv dio svoje osobnosti. Na ulici su drukčijeg raspoloženja i u drukčijem ruhu nego na kazališnoj predstavi ili u kuhinji. Međusobno se razlikuju po mjestima na kojima ih se može zateći, po rečenicama i ustima u koje dragovoljno ulaze; jedne su otmjene, druge razbarušene; jedne su apstinenti, druge sklone alkoholu i cigaretama; neke vole samoću, a neke društvo. Nitko sa sigurnošću ne može kazati da su riječi koje je poslao na neku adresu doista tamo i otišle. Ako su otišle, to ne znači da su poslušale; ako nisu, to opet ne znači da su iznevjerile. Kao što čovjek, dok ih izgovara, ima razlog zašto to čini, tako i one – kada se pojave – imaju ideju o tome što bi trebale činiti. Između njegova razloga i njihove ideje oblikuju se i ostvaruju dvije želje za postojanjem: čovjekova i želja samih riječi.

KRASNO CRNO NIŠTA

TLO POD NOGAMA

Stvarnost, ta bijela morska psina,
šije odijela po mjeri pastiru i djetetu,
samohranom majci, ribaru i glumcu.
Odjeća je naizgled udobna,
s ukusom izrađena,
ali uz nju obično ide poneki končić
koji se lijepi za kožu, prodire u tijelo
i cijepa čovjeka kao brezu.

Čitav je pejzaž premrežen nitima stvarnosti:
lijevo su smokve, desno naranče,
u sredini jabuke...
Sve kako treba, reklo bi se.

Iznad naših glava pale se vatre,
ispod stopala niču provalije.
Gubimo svijest,
gubimo tlo pod nogama,
a dežurni nas krojači umiruju.
Kažu: to se pristaše sučeljenih stvarnosti
bore za vaše bolje sutra.

Kada čovjek izađe na ulicu,
ima što vidjeti:
jedan smetlar skuplja otpatke
a drugi jede smokve,
profesori se okružuju mrakom
a dekani jedu naranče,
dvije se skupine pisaca
odlučuju *za* i *protiv* jabuka...

Poznato je da je voće
još u Edenu bilo otrovano,

ponavljaju zdesna i slijeva,
ali naše se unutrašnje ozljede
i krvarenja – srećom – brzo pretvaraju u kraste,
a kraste, znamo, otpadaju.

Stvarnost, ta bijela morska psina,
finom tkaninom prekriva stidna mjesta
svojih pristaša i svojih protivnika.
Poput kameleona,
poput planeta koji kruži oko svoje osi,
sviknuta je na sve intervencije u pejzažu
– i sve ih prihvaća i podržava.

Ne podnosi jedino pastira i dijete,
samohranu majku, ribara i glumca
koji, prije nego se odjenu u njezine krpice,
traže i trgaju onaj končić
koji se lijepi za kožu,
prodire u tijelo i cijepa
čovjeka
kao
brezu.

KOMADIĆ NEBA

Kada sam gladan,
odgrizem komadić neba,
pa mi se u utrobi
došaptavaju oblaci i zvijezde.
Misle, on je od onih bogova
koji nisu zagledani u sebe,
koji urotnički grade i ruše svoj svijet.
A ja ih promatram, osluškujem,
zavlačim se u postelju i pretvaram da spavam.
Veseli me njihova upornost
i slijepa vjera u nečujne pokrete.
Kada potoci krvi počnu ravnomjerno teći,
a srce kucati kao božićna molitva,
zvijezde mi obasjaju čitavo tijelo,
veliki medvjed zarobi veliki mozak
pa zaboravim tko je gospodar jezika.
U isto vrijeme, oblaci okruže pluća,
pripreme oluju pa u meni grmi,
sijeva, padaju tuča i kiša,
uništavaju usjeve, plave polja.
Tada, ako se i sjetim da sam bog,
ne mogu drugo nego smijati se
i čekati jutarnje nebo,
sunčano i bez oblaka.

IŠČEKIVANJE

Dok smo čekali da lopta krene s centra,
crtali smo linije igrališta, trčali, skakali,
prolazili nas srsi plavi i bijeli, munjeviti,
spori, okrugli kao svemir, kao rođendan,
grijala nas i voda i vino, nosio vjetar.

Kada je napokon krenula, opet se javila
ona slatka mučnina u želucu koje se čovjek
nikad ne sjeća, koja samo dođe i nestane.
Kao mnogo toga u životu.

KRASNO CRNO NIŠTA

Prijatelj, mladi pjesnik,
otpio je zadnji gutljaj piva,
nehajno odložio kriglu na stol,
izazivački me pogledao i rekao:

- Popio sam pivo.

To je pjesma!

Prije tih riječi, već kod prvog gutljaja,
ušao sam u tunel, zažmirio
i zaljubljeno se zadubio u
krasno crno ništa.

- Mogao bih naći nekog komada za večeras.

- nastavlja prijatelj. - No, najprije ću
jednu smotati i promatrati život
koji mi promiče ispred očiju.

To je pjesma!

U tunelu razoran zvuk.
Raketu ispaljenu u svemir
presreće planina koja pada.
Beskrajno brzo.

- Nevjerojatno. Cura ima tetoviranog magarca
na ramenu. - opet će prijatelj.

Grli je pijani tip koji ne prestaje psovati.

To stvarno treba zapisati.

Prasak koji je zarobio utrobu planine
zauvijek mi se nastanio u ušima.
On je jedina pjesma koju poznajem,
jedini znak na stijenci dana
koji godinama slijedim
i dozivam.

- Da, sve je pjesma - napokon iz mraka
tunela uzvraćam prijatelju,
ugljenom crtajući dan
crtu po crt, u
dan i noć.

Rasprsnuti komadići rakete
i odlomljeni dijelovi planine
mirno plove na mome crtežu.
Nitko ih ne primjećuje,
nitko im ne kaže *dobro došli*.

RAVNOTEŽA

Kopriva je progutala cvijet.

Smijao mi se čitav vrt.

Posadio sam veći cvijet

da proguta koprivu

koja je progutala cvijet.

Potom se pojavila veća kopriva

i progutala cvijet koji je

progutao koprivu koja je

progutala cvijet.

Smijalo mi se čitavo polje.

Onda sam posadio novi cvijet

da proguta koprivu koja je

progutala cvijet koji je progutao

koprivu koja je progutala cvijet.

Iz šikare je buknula stoglava kopriva

koja je progutala cvijet

koji je progutao koprivu

koja je progutala cvijet

koji je progutao koprivu

koja je progutala cvijet.

Smijao mi se čitav svijet.

Na koncu sam, ljutit,

pojeo stoglavu koprivu

- sedam dana žvakao, sedam preživao,

tako mi prošla čitava godina.

Sada u meni rastu i proždiru se

koprive i cvjetovi,

a utroba mi odzvanja zdravim smijehom.

Koža me jedan tjedan peče i svrbi,

a drugi miriše na majčinu dušicu,

lavandu i kesten.

Ako se počešem, zamiriše vrt.

Ako se pomirišem, zapali se čitavo polje.

VJETAR

Ulazeći u moju glavu
kao da ulazi u šumu,
vjetar me upozorava:
Već dvije-tri noći
ne znam kako se sanja.
Oblaci, kiša, ljudi i zemlja
stalno me vraćaju u stvarnost.
Ako u tebi ne pronađem jastuk,
sve ću vas napustiti
pa da vidimo koliko ćete onda
izdržati sa svim svojim mislima.

ŠAMPANJAC NIJE DOVOLJAN RAZLOG

otvarali su veliku knjižaru
reklamirali se
zvali me dođi
a zašto čudio sam se

doći će tri pisca
potpisivati knjige
služit će se kavijar
točiti šampanjac

lijepo kažem ali ja ne skupljam
potpise kavijar ne volim
a šampanjac nije
dovoljan razlog za izlazak

ne budi lud navaljivali su
svi će biti tamo i pero i stevo
i mirka i ante tko ne dođe
toga nema

upravo vam to i govorim
nema me zatvoren sam
ne pijem s perom i stevom

što ti je
nisu odustajali
stvarno si naporan
doći će misica, slikar i predsjednik
manekenke će čitati poeziju
klapa maslina pjevati

krasno uzvraćam bit će vam
kao u slikovnici veliki balon
i puno patuljaka na kraju ćete

svi odletjeti u nebo

ne budi ironičan mrštili su se
kakav je to rječnik
gdje ti je odgovornost
prema javnosti i literaturi

oprostite gospodo malo sam u afektu
upravo mi je pobjegao sjajan stih
nego recite mi hoće li u toj vašoj knjižari
biti i knjiga

TRAG METEORA

Mučio sam se dugo,
zidao godinama, danju i noću,
grad koji će biti samo moj,
u kojemu će živjeti svi koje poznajem i volim.

Marljivo sam probijao ceste,
u zimskim večerima izrađivao nacрте
kuća, dvorišta, ulica, biciklističkih staza,
sijao travu, postavljao rasvjetu,
kovao prijateljstva s okolnim gradovima.

Kada sam na ulazu postavio
ploču s imenom moga grada,
dok su mi susjedi
(ljudi koje poznajem i volim)
prilazili i stiskali ruku,
glavom mi je – kao meteor – prostrujala
neuhvatljiva misao, nejasna slika,
nešto o čemu ne mogu ništa reći.

Grad je počeo živjeti, razvijati se,
ljudi su ga zavoljeli, a u meni se
trag meteora neprestano povećavao.
Ona iznenadna misao, slika,
možda vjetar, možda biće
nastanila se u dnu pogleda,
u sjeni koraka, pozivala me
na novo putovanje.

Mučio sam se dugo, dvojio,
razgovarao sâm sa sobom
i shvatio da to putovanje
ne bi bilo moje putovanje.

Kao što, na kraju krajeva,
ni ovaj grad nije moj.

Ljudi poput mene
ne putuju autom, vlakom ili avionom;
misao ili želja se otisne u zrak
pa tko živ, tko mrtav.
Kada kažem *ja*, već sam u labirintu.
Tko zna tko će iz njega izaći!?

PAD

Pao je snijeg, pala je kiša.

Pao je list, pao je plod.

Pala je noć, pao je dan.

Pao je bijelo, pao je crno.

Pao je jučer, pao je danas.

Pao je pas, pao je as.

Pao je rad, pao je zid.

Pala je palica pa i palac.

Pao je strah, pao je stih.

Pala je prošlost, palo je sada.

Palo je sve hrabro i tiho,
palo decentno i krišom.

I što sada kada više

ništa ne može pasti?

Ne preostaje

nego ispočetka rasti,

graditi pad iz temelja.

OLOVO LOVI DNO

na početku olovka me skicirala
igrala se sa mnom
onda sam je uzeo u ruku
rekao joj sada mi
(crtu po crt u riječ po riječ)
pokazuj put

ona nikad ne spava
zaobilazi blatnjave lokvice
prešućuje udarce vjetra
umjesto psovki zapisuje stihove
gdje god se zateknem
grafit curi ona se troši

kada zastanem na zadnjoj stubi
- olovka se popne u dvorac
kada odustanem usred poljupca
- olovka ga pretvori u kristal
kada prešutim i bol i radost
- olovka se divlje zavrti na dlanu

dok olovo lovi dno
nema nikakve sumnje:
ja sam lovina
a ona lovac
piše me otpočетка
crtu po crt u
riječ po riječ

MODRINA

Crne plastične škare
iz čista mira,
iznad i ispod grijeha,
u mojoj ruci.

Predvidjele su noć,
modrinu
kruga.

Lijepo se slažu
s prstima.
Mogli bismo zajedno
krojiti, šišati
ili, pak,
što je najprivlačnije,
svirati.

Bar mi se tako čini.

Orfej i Euridika su možda imali škare,
ali sasvim sigurno ne crne i plastične.
No, o tome drugom zgodom.

OPTIMIST

mračna vremena
mračni tonovi
kobna zabuna
strašan misterij

klasnost klase
korist od krize
mladi pjevaju
ludo spontano

ja sam optimist
meštar sredine
tip i prototip
jedan u nizu

tajni razgovor
nije moj nivo

BUJICE

ništa nije znao
kolodvor iz bajke
dvosmjerni procesi
i dalje enigma

još nema tragova
utaje poreza
magla nad pistama
tempere i drugo

posebne priredbe
za vaš vrt i voćnjak
štete od bujica
vratar slabo vidi

tri godine šutnje
pedeset uboda

STRAH OD DIJALOGA

kako izgubiti apsolutni remi

kormilo i hridi

pepeo i patke

dvobroj *naših tema* – topom u rijeku

tri varijante za kilovate

hamlet s ljevice

jahač na klupi

nešto između (dolazi zima)

opomena ravnodušju

prst optužbe

tajne službe

prve žrtve pod tepihom

LOVCI SNOVA

pisac je čovjekov najbolji drug
(toreador protiv cenzora)
duh vremena crni đavo
roletar i parketar

*život mi je muka
ne želim raditi
u atmosferi lažiranja*

OGLAS

komisija za radne odnose
granulata žbuka premaza
raspisuje natječaj za
palioca-minera

*uvjet a) u krajevima
gdje vlada jaka zima
zapali b) vatru*

KOLPORTERSKA

čitaj veliki žuti plakat
to je materijal

čitaj veliki žuti plakat
nama snovi nisu potrebni

*grad dobrih ljudi prazan orah
slabi bubrezi spušten stomak*

čitaj veliki žuti plakat
kad zamiriše grah i kupus

čitaj veliki žuti plakat
za domaću zadaću

*sijeno ljubav brahmaputra
program za danas i sutra*

čitaj veliki žuti plakat
priručnik zbunjivanja

čitaj veliki žuti plakat
s okusom vedrine

*deseti kat iluzije
od oklaja do gruzije*

čitaj veliki žuti plakat
za domaću zadaću

čitaj veliki žuti plakat
kazalište pripada glumcu

*jezikom zajedničkog cilja
maršira silikonska zbilja*

od kantuna do kantuna
od subote do subote
veži konja gdje ti aga kaže
čitaj veliki žuti plakat

DEBERECENKA

vojvođanka ličkoga podrijetla

(93/162/93)

sa svim vrlinama i manama

romantično obrazovana brineta

u besanim noćima

karakterna ljubiteljica prirode

želi upoznati kraću biografiju

slobodnog muškarca istih osobina

prednost osobama iz australije

švicarske amerike i kanade

(slika poželjna)

zainteresrani mogu pisati na mađarskom

VRTULJAK LJUBAVI

1.

osamljen sam zdrav i zgodan crnomanjast
kraće vrijeme komunikativan i inteligentan
osam razreda škole djed baka otac majka
u okolici hanovera očekujem ozbiljnu curu
s bilo kojeg kraja drniša koja puši i ne pije
AV - 1744 SSS Hans
p. s. projektant topla srca i odane duše
i ozbiljne ponude na zahtjev vraća

2.

brusim i lakiram zdravu ženu
kombajn za vađenje krumpira
radijator mladu kozu
privlačnu kuharicu

*radove izvodim jeftino
u mirovini
s iskaznicom „vjesnika“*

3.

steva iz okolice šapca kažu lep muškarac sportski građen sporazumno razveden večno
izgubljen u crnim mislima želi upoznati devojkicu iz hrvatske s vozačkom dozvolom koja bi
vodila poljoprivredno gazdinstvo i bila zdravih pogleda na narodnu muziku poseduje kuću
prijatne spoljašnosti mesa žita mleka sira plug tanjiraču novog džona dira odgovara na
svako pismo s priloženom fotografijom kompletnog stasa diskrecija zajamčena ženama bez
obaveza od 25 do 35 godina javi se ako želiš vitalnog građanina za obavljanje bračnih
dužnosti i harmoničnu mirovinu s dve devojčice šifra ljubitelj cveća s izažajnim moralom

ALBUM

Treba ti jako puno,
užasno puno vremena
da upoznaš mjesto
na kojemu stojiš.
Proučavaš prašinu,
pažljivo čupaš travu,
okrećeš se oko svoje osi,
višeš, osluškuješ.

Čini ti se da si zaronio
u sliku iz koje ne možeš van,
da dovoljan bi bio
kratki mig okom
ili kakva mala neopreznost
da svijet zapleše.

Ako iskoračiš u stranu,
ponavljaš sve ispočetka.
Polako se puni tvoj album.
Na svakoj te stranici čeka
ptica u krleci.
Poznaješ joj i pjesmu i rešetke.

TRŽNICA U DUBRAVI

KAJ FRFLAŠ

dragec vrag ti jebi gemište
od petranci pa do cestice
zbog njih naši glagoli vrište
pate veznici i čestice

stavi točku crtu i zarez
sprema se velika racija
ako je nepismen alvares
pismena nek bu kroacija

dragec kaj kuneš i drgečeš
jer lazar kaže četiri asa
rajše nekog pridjeva zvlečeš
kad škodljivec kriči iz sveg glasa

ne frflaj nego krasnoslovi
kultura nas je održala
kad vladik cvancik v žiru vlovi
povej mu tiho – švapska šala

dragec uz prešu i uz mešu
sluša te čitava nacija
kupuj hrvatsko plaćaj v kešu
pismena nek bu kroacija

U POLUTAMI PREDGRAĐA

Slušao sam u polutami predgrađa
priče tužne i žestoke,
natopljene grčevitim gestama i alkoholom.
Dok bi duhanski dim
proždirao lica prisutnih,
one bi me bacale s tržnice na ulicu,
s planine u pećinu,
obećavale topli ležaj i užitak,
vrijeđale, oduzimale dah.

Kako izaći iz susjedova ormara?
Tko je izgubio nevinost poslije bureka?
Kako zaraditi sto tisuća nečega?
Gdje je Božo?
Život za generala!?

Slušao sam, kažem, u polutami predgrađa
priče tužne i žestoke,
natopljene grčevitim gestama i alkoholom.
Nakon godina, riječi klošara
i riječi policajca, ljubavni prizori
i prizori nasilja nastanili su se
u večernjoj ruži
koja me hrani,
kojoj ne mogu pobjeći.

Kako izaći iz susjedova ormara?
Tko je izgubio nevinost poslije bureka?
Kako zaraditi sto tisuća nečega?
Gdje je Božo?
Život za generala!?

Zapravo, sada posjedujem samo jednu priču

koja me potpuno obuzela.
Ne mogu više otkinuti laticu, zaboraviti lice čovjeka
koji drži govore pred izlozima gostionica.
Svake noći ruža mi ponavlja:
Ovaj svijet je paukova mreža
u koju se zapleteš
čim se prestaneš plašiti pauka.
Iako postoji prije tebe,
uvjeren si da je upravo ti počinješ plesti.

Da. U polutami predgrađa
dugo sam slušao priče tužne i žestoke,
natopljene alkoholom i grčevitim gestama.
Sada su one moj vidik i moja granica.
I zavičaj koji, kao osobnu kartu,
nosim u središte grada.
Ako me tamo netko upita tko sam,
bez oklijevanja ću mu ispičati

kako izaći iz susjedova ormara
tko je izgubio nevinost poslije bureka
kako zaraditi sto tisuća nečega
gdje je Božo...

TRŽNICA U DUBRAVI

gradili smo tržnicu u dubravi
to vam danas mogu reći
Ribe Anđelko Šime i ja
mijesili glinu pravili opeke
nitko nam ništa nije mogao

gradili smo tržnicu u dubravi
to vam danas mogu reći
jutrom sadili štandove i zidove
u podne ih zalijevali
da se usprave i razlistaju

na livadi u vodi i blatu
gradili smo tržnicu u dubravi
kada smo završili
pojavila se desetorica dalmatinaca
i pozvala nas na partiju balota

otišli smo odigrali i pobijedili
Ribe Anđelko Šime i ja
nakon godinu dana vratili smo se na tržnicu
a dalmatinci su na njoj prodavali
bakalar bademe i blitvu

kupili smo novine popili pivo
Anđelko je rekao: mi smo gradili tržnicu
a Ribe: to nije važno mi smo dalmatinci
Šime i ja nismo ništa govorili
naručili smo kavu i odigrali partiju pikada

sutradan je Ribe počeo naplaćivati placarinu
Anđelko mu je postao desna ruka
danas ih zagorci i bosanci oslovljavaju s „gospon“
nude im salatu za ručak i voće poslije ručka

dalmatinci ih pozivaju na pivo

a gradili smo tržnicu u dubravi i Šime i ja
sada tamo kupujemo bakalar bademe i blitvu
Šimi je izgorjela kuća u dalmaciji a ja sam
postao profesor u zagrebu kadgod nađu vremena
Ribe i Anđelko odigraju s nama partiju pikada

PRIJE SNA

1.

Što mi je činiti prije sna?
Zamahnuti prema vlastitom licu
kao orkanski vjetar,
iz tog voćnjaka, iz te sočnosti,
iz tog prostranog bijesa.
Pa se smijati,
smijati do suza.

2.

Rastao sam, sjećam se,
između crvenih jabuka.
Crvi navaljivali, koža odolijevala,
lišće tamnilo sa svakim centimetrom.
Kada je stigla jesen, jedna mi je jabuka
dotaknula glavu, zamirisala kao
nemoguća misao, kao cimet u očima
djevojke koja bere jagode.
O toj jabuci ne mogu reći ništa više,
o njoj se ne govori.

3.

Što mi je činiti prije sna?
Iznajmiti lađu od bradatog ribara
i oploviti krevet uzduž i poprijeko,
s tim veslima, s tom nježnošću,
s tim metafizičkim žuljevima.
Pa potonuti,

potonuti do dna.

4.

Kada god silazim,
pri svakom koraku,
lijevo koljeno škljoca.
Kao da puca brezova grana
zarobljena snijegom.
Iako me ništa ne boli,
plaši me taj zvuk
s kojim kao da se dvostruko spuštam.
Kada se penjem – ništa,
koljeno šutljivo svladava
uspone, ljestve ili stube.
Ponekad ga tek presretne
neka nervoza ili blaga bol
u kojoj stanuje misao
koja bi stalno uvis.

5.

Što mi je činiti prije sna?
Izići na balkon,
tiho, poput lopova,
u taj mrak, među te glasove,
nasuprot grmlju koje svjetluca.
Pa plesti stube,
gram po gram,
glas po glas.

6.

Bilo je valjda pet ujutro.
Vlasnik auto-škole, doktor Stipe
nije na praznom parkiralištu
uspio prepoznati svoj auto.
Dalmacija je toliko narasla
u njegovu oku da se svijet
pretvorio u dinarski krš,
u divovski dekolte, u špilju,
u sigu iz koje pogled ne može van.
Stipe! dozivala ga je Dinara,
vragolasto namigujući Kijevu.
Stipe! ponavljalo je nas četvero
s vrućim pomfritom u rukama.
No, doktor se samo okrenuo, zamahnuo
i bacio ključeve u školjku jutra.
Poslije smo iz očaja razbili kazetofon,
poslije smo razbili kazetofon...

7.

Što mi je činiti prije sna?
Popeti se na najvišu orahovu granu
lako poput vjeverice
s ovim jezikom, s ovom zabunom,
s ovim listom koji ne prestaje treperiti.
Pa govoriti,
šutjeti do ludila.

8.

Koraci poštara Jale natapaju krš,
slova padaju kao kiša na šutljive stijene

i vrelu crljenicu.
Dobro jutro! lijeva će cipela desnoj.
Dobro jutro! vesela će škrapa ponikvi.
Koraci poštara Jale iznova pišu vrtače,
osluškuju bilo kamena, vrte se
– ponornice im se smiješe i pozdravljaju.
Dobro jutro! kapaju biseri u utrobu zemlje.
Dobro jutro! uzvraćaju podnevni cvrčci.
Koraci poštara Jale su meki plašt
koji pada na tijelo krša.
Sutra će ih ljubavnici
razmjenjivati kao cvijeće.

9.

Što mi je činiti prije sna?
Prepoznati žamor u tvojoj glavi,
pa stišati naelektrizirane uvojke
pitomom mišlju, zimskim pejzažem,
šutljivim snjegovima Mont-Blanca.
Pa se penjati,
padati do iznemoglosti.

10.

Ribe se širi,
lice mu se s godinama
zaobljuje u balon
prepun iskustva, smijeha i lebdećih gesti.
S mrkve, peršina, rajčice i banana
Ribe u hipu uskače u kožu domaćina
koji goste uslužuje pričama.
Recimo, policajcu pokloni breskvu
pa mu je sakrije iza leđa. Poslije se danima

ispijaju škropeci na policajčev račun.
Kada sam ga upoznao, bio je isposnički suh.
Nisam mogao vjerovati da te gipke rečenice
rastu na tržnici, u sjeni mrkve, peršina, rajčice i banana.
A danas, Ribe se širi,
brbljave mu kumice debele nokte
zarivaju u struk na čijoj se koži susreću
okus vina, miris krvi i boje Dalmacije.

11.

Što mi je činiti prije sna?
Zaboraviti svaku priču
do koje mi je stalo
u tom kavezu, u tom kruženju,
u toj nezaboravnoj slučajnosti.
Pa se okrenuti prema zidu
i čekati da zidovi nestanu.

12.

Nisam izdržao.

Stihove koje sam pisao zadnjih tjedana ponudio sam znancu. On ih je pročitao i uredno vratio. Jedini njegov komentar bio je:

- Pa Vi doma skrivate bombu! Zašto ste tako sebični!?
- Da ne eksplodira usred grada – odgovorio sam i spremio pjesme u torbu.

ČETIRI MATOŠA

Za četiri burna desetljeća
između knjiga, ljudi i ološa,
jave i sna, kukolja i cvijeća
upoznadoh četiri Matoša.

S Gustlom ne iskapih čašicu;
tek mu sonet rasklopih izbliza.
Nalazih njegov štap i flašicu
od Tovarnika sve do Pariza.

Ostatak posade tog četverca
srećem od Dubrave do Kijeva;
uz pršut i ritam deseterca
u njima ključa, gori i sijeva.

Rođaci Stipan, Stipe i Ive
lake i teške snove snivaju,
na cesti privređuju i žive,
ojkanjem rođaka dozivaju.

Za četiri burna desetljeća
između knjiga, ljudi i ološa,
jave i sna, kukolja i cvijeća
upoznadoh četiri Matoša.

Gustl bio Srijemac, zabadalo,
stiha nježna al' plamene misli.
Kad god bi zlovrijeme zavladalo,
dame i poete uza nj bi se stisli.

Stipan ima bar pet dimenzija:
ceste gradi pa lešadom časti,
zbunjuju ga dota i penzija,
uvijek blizu a nikad na vlasti.

Instruktor Stipe mrmlija u bradu:

Ma digni ručnu kad 'oćeš vanka!

A brat mu Ive, huncut u gradu:

Ma pusti ručnu, privat' se šanka!

Za četiri burna desetljeća

između knjiga, ljudi i ološa,

jave i sna, kukolja i cvijeća

upoznaдох četiri Matoša.

MIŠKO

Pripit, uspravan i glasan,
Miško je kralj Cigana.
S dvije kune na sat
kupuje cijeli Dubec,
kupa se u pivu,
mačjim kandžama para
tamne kišne oblake.

Legendama je tijesno
u njegovim ustima.
Za dvije kune na sat
spreman je cijelo naselje
pretvoriti u grčki polis,
bakice u zlatouste vile,
vile u poslušne psiće.

Kada zaboravi na astmu
i pumpicu zamijeni bocom,
Miško leti, pjeva i domahuje
svima koji ostaju na zemlji.
Primijeti li pritom neko tužno lice,
Miško mu (za dvije kune na sat)
dobaci krunu i klikne:
- Legendo, sada si ti kralj!

KNJIŽNIČAR

Knjižničar iz zagrebačke Dubrave proživio je život u samoći. Ime mu neću spominjati, jer onome koga ne možete poznavati ni ime ne možete prihvatiti. Osim s knjigama i onim što uz knjige ide – prašinom i sumrakom, nikad ni s kim nije prijateljevao. Nikad se nije ženio. Nikad bez posebnoga bibliofilskog razloga nije prošetao gradom. Kao valjda svaki knjižničar po vokaciji, čitav je život potrošio na stvaranje osobne knjižnice koja bi se po iznimnosti i raritetnosti naslova, autora, izdanja ili pak posveta mogla mjeriti s dobro opremljenom područnom bibliotekom u kojoj je radio. Stalno je tragao za novim knjigama, žudeći možda nešto slično knjizi od pijeska, sveuređujućem i sverazarajućem djelu, koju je njegovom kolegi u Borgesovoj priči donio i prodao neki stranac.

Prije nekoliko godina, kada mu je već čitav stan bio u policama, otpočeo je s čudnom zabavom. Svakog bi podneva zatvorenih očiju prišao jednoj od polica s knjigama. Nasumce bi uzeo jednu, makinalno otpuhnuo naslage prašine s nje, otvorio je na bilo kojoj stranici i tako odabrao riječ kojom će se tog dana posebno baviti. Isti bi postupak ponovio u ponoć, s tom razlikom što tada ne bi zatvarao oči nego gasio svjetlo. Osamljeni je bibliofil na taj način iskušavao svoju i sudbinu knjiga i jezika. Duboko je vjerovao da postoji logika u slučajnom izboru dnevne i noćne riječi. I htio je u nju proniknuti. Dani su prolazili, nizali se parovi riječi: *hajka – kesten, bilješka – žeđati, odmah – krilo, idiosinkrazija – pašnjak, i – zaključati, cjelov – cijelo, flaster – krišom* itd. Međutim, sa svakim novim parom odnos riječi i riječi, svjetla i mraka, zemlje i neba dodatno se usložnjavao. Naš knjižničar se sve više gubio u labirintima jezika. Sve dok jednoga dana nije sklopio par *skupljati – huliti*. Tada kao da mu je sve postalo jasno. Glavom su mu prostrujali svi dotadašnji dnevnonoćni parovi. Osjetio se posramljenim i prevarenim. I definitivno odustao od knjiga. U gradskoj je biblioteci dao zahtjev za mirovinu, koji mu je odmah uslišan. Svoju je knjižnicu spalio u kaminu. No, i dalje nije izlazio iz kuće. Umro je nekoliko tjedana nakon što se rastao od knjiga. Priča se da je na njegovu pogrebu svećenik govorio iz glave. I da je otpočeo s riječju *knjiga*, a završio s riječju *grob*.

PROFESORE

A. M. Rippelinu

Profesore! prekoravaju me nepročitane knjige,
a stranice im se pretvaraju u papirnate zmajevе.
Profesore! govori mi Pero, četvrti čovjek u policiji,
s naočalama na pola nosa, s osmijehom od uha do uha.

Profesore! ciče strelice za pikado u ruci mesara Anđelka
i duboko se zabijaju u tri puta devetnaest.

U tri puta devetnaest!

Profesore! eksaju konjak dva pijanca za šankom,
bubnjevi zatutnje, nahrupe mravi, svima dobro.

Profesore! ponavljaju kolege pisci s ljubičicom iza uha,
s tako ljubičastim pogledom da čovjek mora pocrvenjeti.
Profesore! tiho će studentice s baršunom u glasu,
sa srnom u oku, s munjom u koraku.

Profesore! prihvaća proćelavi igrač balota
kojega zovu Pletikosa (jer je, kažu, sličan vrataru Hajduka).
Profesore! pljuje kamiondžija kojemu je pukla guma.
Profesore! curi pješčani sat u noćnoj modrini.
Profesore! grli me kći, očekujući poklon.
Profesore! laje pas koji je potrgao predsjednikovu sliku.

Profesore! Profesore! mršte se ulice.
Profesore! izvija se prozirni oblačić kave.
Profesore! pjene se stare novine.
Profesore! nazdravlja prijatelj koji pati od nesanice.

Profesore! povjerljivo će Mato Čajo, proučavajući
silikonske grudi plavuše na kalendaru,
s kravatom u desnoj šaci.

Profesore! kliče mrgodni profesor, kirurškim nožem
navaljujući na stih procvjetao među poljskim cvijećem.

Profesore! smješka se punica.

Profesore! smješka se Svetac.

Profesore! Profesore! smješka se crvotočni krevet,
zidovi počinju plesati,
crepovi na krovu potmulo zatutnje kao pred oluju.

Profesore! osluškujem, gledam, vrtim se u krug,
ne mogu vjerovati. Spajaju se sjene ljudi i sjene predmeta,
jure, brzaju, visoko podižu glave pa nestaju.

Profesore!

Profesore!

Profesore!

Zapravo je šteta što ti silni vokativi koji napućuju prostor
ne dozivaju mene. Napokon, hvata me nesvjestica.

Prije nego se zabijeli čitav obzor,
unesem se sebi u facu i kažem:

Ako se još jednom rodiš, bit ćeš profesor!

VELIKA MAĐARSKA

(uz travaricu i stonske kamenice)

od porta preko beča do tokija
proteže se orlandova mađarska
zemlja pastisa sangrije whiskeya
zemlja pastirskoatomskolađarska

mudri će predsjednik sastavit vladu
između' snažnih gutljaja unicuma
dok zamjenik uz sir i čokoladu
traži himnospisca kumu i kuma

požuri prika fotelje se dijele
ivan će bit ministar mrzovolje
a jean-pierre za nepodobne pčele

istvan će dobit resor svinjokolje
meni će hunska psovka poslom postat
snađi se kurva isten rohadť faszát

DER/RIDA

T. Vukoviću

Derrida mi dade nadu
kad izismo pašticadu,
jer popismo dva-tri guca
kad obično subjekt štuca.

Izmeđ' mrvica dva su Jacquesa.
Tko da ide prije mraka!?
Od Raimbauda pa do Tina
birtije su pukotina.

Derrida mi crtu širi,
sve zavadi pa pomiri.
U nju stane čitav svemir,
ali zašto i moj nemir?

E, moj Žače, kućo stara,
razlika te ova vara:
naša flaša curi, pušta;
dok ti žeđaš, ja ti guštam.

PRIJATELJSKO OBRAĆANJE

dragi gospodine bagić
za litavski je alfabet
zaslužan vatroslav jagić
ja moja majka kći i zet

ma pustite sabonisa
basket i banket u blitvi
još pet kopija tri spisa
i hrvatska je u litvi

poštovani krešimire
stih u glavu glavu u kljet
a ge matoš da sever njet

sve će stati u okvire
tako mi litavske šake
orla psa i moje štake

TAMA

Leu legendi

Svatko ima malo tame
ispod brka il šešira,
svakom raste neki znamen
dok se sm'ješi il nervira.

Jedino si ti na tenku,
sunce ti je od olova.
Lupit ću te u čelenku,
zašto si tako doslovan!?

Ive se ljuti na brata,
Branko na Udbu i sudbu.
Možeš li bez doktorata

shvatit Ribinu uljudbu?
Stari, sutra ću ti reći
zašto si zadnji kad si treći.

SMOLA

Ništa se nije dogodilo,
ništa se i ne događa.
Od čega, zaboga, bježiš,
što te toliko pogađa?

Vrijeme stoji, život prolazi,
kašlje stara lokomotiva.
Kada rđa zarobi usne,
duša se u vagonu snebiva.

Putujemo od krika do krika
uz uzdahe, čips i kolu.
Zar smo od svih prolaznika
samo mi imali smolu?

ANALFABETIZAM JE *IN*

Nepismen htio bih bit
i računati na prste,
u tihi se budžak skrit
dok se formiraju vrste.

Ne bih čitao novine,
svijet je skandal do skandala,
zbriso bih iz trgovine
bez sjećanja i sandala.

Ako odem u knjižnicu,
čekaju me bijesni pisci,
riječi krote kamilicu
kao kamen crnorisci.

Htio bih istjerat slova,
jedno po jedno, iz glave,
maknuti se od olova
pa nek malo druge gnjave.

Nisam cinik, a ni bena,
analfabetizam je *in*
Lijepo bi bilo bit sjena,
domovine nepismen sin.

U RIKVERCU

Dečki igraju belu,
a ja preferiram pref.
Svi jure na ergelu,
dok se pitam gdje je Štef.

Mate je zvao pika,
Ribe ima sto u hercu.
Štef je do razbojnika
za šankom, u rikvercu.

Dok Mate opet padne,
strusit ću dva gemišta
od graševine hladne,
plaćam za sve il' ništa.

DIREKTOR

Direktor ima crni brk,
ma i pogled stoljeća.
Na balotama tužan, mrk,
razvedri se sred proljeća.

Direktor voli kotlete,
začinjene i krvave.
Kapula lišava sjete
njegove obraze zdrave.

Dok subotom pije kolu,
Ribica u gajbu slaže
kupus, ananas, rikolu...
sve kako direktor kaže.

Direktor vrši kontrolu
svakog utorka u osam;
uzme crnu motorolu,
priupita: Pogodi tko sam?

KAJ SI BEDAK!? **(otac i sin uče kajkavski)**

- Naj se srditi!
- Naj me grditi!
- Naj se sprepikavati!
- Naj se serepikati!
- Naj se jošktomati!
- Naj me ksebizvati!

*Da bi mogel ruke prati
prvoč ih moraš zmazati.*

- Naj se livadati!
- Naj me papirati!
- Naj se salamati!
- Naj me štruklati!
- Naj se u zrcalogledati!
- Naj mi smrdlivepusedavati!

*Kad bi se Štiefom štel zvati
na Štiefanje bi išel kuruzu brati.*

- Naj se lampati!
- Naj me roštiljati!
- Naj se knjižnicati!
- Naj me suncokretati!
- Naj se gemišitati!
- Naj svojnovidomekprljati!

*Navek kad goricu treba frezati
vnukec i dedek vole se spominati.*

- Naj se...
- Naj se..
- Naj se kajkati!

PROMJENA MJESTA

STIH

Svojedobno me zgodna mlada djevojka zamolila da pročitam i komentiram njezine pjesme. Kako povjerenje uvijek godi, prihvatio sam. Pred očima su mi promicali reci nejednake duljine, nebo je plakalo, Maksimir se pretvarao u ljubavnika, vrištava tuga plazila jezik sa svake stranice. Pjesme me nisu bacile s nogu. Međutim, odjednom – niotkuda – pojavio se usklik kojemu nisam mogao vidjeti korijena ni razloga: *Ja ne želim biti pjesnik 24 sata na dan!*. Što učiniti s tim usklikom, što s tim stihom? Je li poslije njega uopće moguće govoriti o poeziji?

Kada sam joj za desetak dana govorio o tome kako sam pročitao njezine pjesme, svaku je moju riječ upozoravao spomenuti stih: pazi, ja ne uživam u pohvalama; pazi, ja ne volim kad me kude; pazi, ja sam lijepa, ja sam pametna, grudi mi ubrzano dišu, pogled mi je zaigran; pazi, ja nisam samo stih... Mucao sam, znojio se, a ona me s druge strane stola promatrala mirnim dnevnim pogledom. Napokon sam je zapitao:

Što se krije iza stiha *Ja ne želim biti pjesnik 24 sata na dan?*

Djevojka je zapalila cigaretu, malko se zacrvenjela i tiho objasnila da je to zapravo polemički odgovor njezinu prijatelju koji želi biti pjesnik i koji je u svakom trenutku svjestan te želje. Naravno, pomislio sam, taj stih i nalikuje stvarnosnoj replici. Ali, odakle zvijezda u tim privlačnim očima? Tko je pretvorio pitanje, spokoj i uskličnik u ludi ples ljubavi i smrti?

Poezija je zasigurno naročit oblik življenja. U njemu jesmo ili nismo, trećega nema. Ako konstruiramo pjesmu, razgrađujemo sebe. Metafore, ritam, rima, sintaksa... pomažu pjesniku da svome samotnom življenju pribavi konvencionalne oznake lirske ezoterije, a ne obratno – sunčane naočale, karnevalsku masku, odoru klauna, ime i prezime na koricama knjige. Vatra nas grije sve dok je sami ne pokušamo razgorjeti.

Stih *Ja ne želim biti pjesnik 24 sata na dan!* izraz je vitalnosti. Njime počinje ili okončava pjesnička egzistencija mlade djevojke. Njezin prijatelj, ako sam dobro shvatio priču, teško će ući u svijet poezije. Njemu je mjesto u luna-parku: tamo se, uz nešto novca, ostvaruju želje, tamo se umjesto istinskih mogu sresti dobri i loši pjesnici, može se postati jednim od njih ako je čovjek dovoljno strpljiv i uporan. Poezija je ćudljiva i izbirljiva. Gdjekad okrutna: odbacuje želju, a bira odbijanje; križa 24 sata, iščekujući slučaj koji će joj se možda narugati.

Djevojka se na kraju uljudno zahvalila, uzela rukopis, naglo zamahnula glavom i sa smiješkom prošaptala *doviđenja*. Na vratima se još dugo bijelio njezin topli potiljak i plivala kosa po zraku.

DVIJE ŽELJE

O jeziku možemo tek govoriti. Ne možemo ga opisati izvan njega samoga. I tu je izvor svih naših teškoća, zabuna i zabluda, spoticanja i lutanja slijepim ulicama. Jezik nas gleda. Jezik nam na uho priopćuje svoju želju. Jezik nas uzme iz svijeta, posvađa s njim i tek tada značajno dignu prst u zrak:

- Upamti, naredi strogo, to je svijet.

Sâm se jezik portretira u riječima koje izgovaramo. Kada s njim šetamo, on je i korak, i pločnik, i misao i šetač. Izvan njega je neizrecivo. Izvan njega smo mi. Izvan njega je svijet.

Dijete koje još nije progovorilo intimno je sa svijetom oko sebe. Kada, pak, progovori, intima postaje osobna stvar. Eto prave riječi koja ilustrira podmuklo djelovanje jezika: intima. U odsutnosti jezika: opća odlika egzistencije. U njegovoj prisutnosti: tajna koju valja dobro čuvati.

Povremeno, intima nezaustavljivo napreduje. Budi se, protestira, hoće van, ali jezik joj ne da. Jezik smišlja incidente koji će utažiti čovjekovu želju za intimizacijom. Nisu li mucanje ljubavnika ili govor pjesnika, koji rade protiv jezične parcelacije svijeta zapravo samo verbalni prostori koje je sâm jezik predvidio za melankolike i teško prilagodljive?!

U rječnicima nema intime. Tamo je čista literatura. Svijet koji poznajemo tamo je izvrnut naglavce. Riječi koje izgovaramo rječnici predstavljaju kao nepoznate. *Otkad riječi dominiraju stvarima, ja i svijet dolaze u sve veći raskorak* – primjećuje filozof pa dodaje: *Rječnici otvaraju svjetove, gramatike oblikuju veze među bivstvjućim, diskurzi upravljaju poljima onog pozitivno stvarnog.*

Mene, bića koje govori, u jeziku ima tek toliko da se ne odlučim za nepotkupljivu šutnju ili za zaborav kao konačan obračun s jezikom. No, veliko je pitanje što bi jezik učinio onome tko ga je jednom naučio pa potom zaboravio. Ne bi li se taj našao pred nepreglednom i nesavladivom prazninom? Ne bi li ga intima napustila zasnagda i kao mogućnost i kao riječ?

UZALUD SE OPIREM, SVE ME PRIVLAČI

Opet sam napreskokce čitao Valéryjeve bilješke. I opet sam sa strahom i divljenjem – trenutak, dva – rastao u rečenici *Uzalud se opirem, sve me privlači*. Kada sam je prvi put pročitao, bio sam uvjeren da se rodila na kolodvoru, vjerojatno pariškom, načičkanom prtljagom i najrazličitijim očekivanjima. Od tada, pri svakom susretu s njom, zamišljam Valéryja kako čeka vlak: tih je i spokojan, ne reagira na buku, čistače cipela, ne pridružuje se nervozi putnika – stoji i čeka. Savršena poza za čovjeka koji misli.

Dok uhom obilježavam stranicu, jasno čujem kako si Valéry, poslije zvižduka odlazećeg vlaka, mrmlja u bradu: *Uzalud se opirem, sve me privlači*. Dosadašnji susreti s tom rečenicom nisu mi otkrili je li on uistinu nekamo i oputovao. Nikako da ga ugledam u nekom od vlakova. Ipak „opiranje“ sasvim izvjesno nagovještava pokret.

Sâm volim putovati. Povremeno, kada imam novca i vremena, to i činim. Ako mogu birati, putujem isključivo vlakom. Automobil lišava pogleda. Mora i broda se bojim. Iz aviona ništa ne vidim – avion je karikatura ptice. Godi mi promjena mjesta, koncentracija na predjele koji promiču, na promicanje samo. Kao da mi ta zračnost pogleda koji se ni na čemu ne zaustavlja vraća iskonsku čistotu i puninu življenja. U toku putovanja sagradim kuću, okopam vrt, posadim ruže, one procvjetaju i onda vlak uđe u stanicu. Vlak ubrza događaj, strah i radost pretvori u točku u kojoj ih je nemoguće prepoznati i razdvojiti.

Ali, zašto Valéryja i njegovu rečenicu šaljem u vlak? Nudim li mu možda radost po vlastitoj mjeri ili se opravdam ironičarima, poput Ujevića, koji tvrde da putovati znači doživljavati na najjeftiniji način?

Uzalud se opirem, sve me privlači.

?

Kada sam bio glas,
svud okolo vladala je tišina.
Kada sam zašutio,
nitko više nije htio progovoriti.
Sada otvaram i zatvaram oči,
pitajući se je li moja priča završila
ili tek počinje.

Krešimir Bagić

Rođen 1962. u Gradištu. Pjesnik, stilističar i kritičar. Objavio je zbirke pjesama: *Svako je slovo kurva* (s B. Gregorićem, 1988; nagrada Goran za mlade pjesnike, 1988), *Između dva snažna dima* (1989), *Krošnja* (1994), *Bršljan* (1996), *Jezik za svaku udaljenost* (2001), *Le palmier se balance* (Pariz, 2003), *U polutami predgrađa* (2006), *Trebalo bi srušiti zidove* (2011; nagrada Dobriša Cesarić, 2011), *Plaši li te moja boja* (2013) i *Tko baca mrvice kruha dok hoda šumom / Qui sème des miettes de pain en traversant les bois* (Rennes, 2016).

K tome: znanstvenoesejističke knjige *Četiri dimenzije sumnje* (koautor, 1988), *Živi jezici* (1994), *Umijeće osporavanja* (1999), *Treba li pisati kako dobri pisci pišu* (2004), *Uvod u suvremenu hrvatsku književnost* (2016), knjige kritika *Brisani prostor* (2002) i *Pogled iz Dubrave* (2017) te *Rječnik stilskih figura* (2012). Uredio je *Rječnik Trećeg programa* (1995), *Leksikon hrvatskih književnih kritičara* (2012), zbornike *Važno je imati stila* (2002), *Bacite stil kroz vrata, vratit će se kroz prozor* (2006), *Ivan Slamnig, ehnti tschatschine Rogge!* (2011), suuredio *Jezik in fabula. Pisci o jeziku i stilu* (2017) i *Jezik in fabula: zbornik radova* (2018), sastavio izbore proze *Poštari lakog sna* (1996) i *Goli grad* (2003; slovenski prijevod: *Golo mesto*, 2005; poljski prijevod: *Nagie miasto*, 2009), priredio izbore iz poezije Stjepana Gulina, Zvonka Makovića i Josipa Severa. Pjesme i stručni tekstovi prevedeni su mu na dvadesetak jezika.

Uređivao je emisije o književnosti na Trećem programu Hrvatskog radija (1990-1995), predavao hrvatski jezik i književnost na Sorboni (1996-1999) te bio je voditelj Zagrebačke slavističke škole (2005-2009). Profesor je stilistike na Filozofskome fakultetu u Zagrebu i urednik portala stilistika.org.

Biblioteka Online

knjiga 199

Krešimir Bagić

U POLUTAMI PREDGRAĐA

© 2021 Krešimir Bagić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2021

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Davor Ivankovac

Fotografija

stevepb / Pixabay.com

Objavljeno

26. svibnja 2021.

ISBN 978-953-345-901-1 (HTML)

ISBN 978-953-345-902-8 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-903-5 (PDF)

ISBN 978-953-345-904-2 (MOBI)

Prvo izdanje

Disput, Zagreb, 2006.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**